

255461

Ülevaade Uppsala Kuninglikus Ülikoolis ja Ultuna Põllumajandusüli-
koolis õppivate eesti üliõpilaste õppetööst ja majanduslikust olu-
korrast.

[Uppsala K. Ülikoolis ja Ultuna Põllumajanduslikus Ülikoolis õppivad eesti üliõpilased on peale mõne üksiku erandi koondunud Uppsala Eesti Üliõpilaskonda või on selle poolt registreeritud. 1946. a. sügissemestril kuulub UEU liikmeskonda 70 üliõpilast, kelledest valdav enamus on immatrikuleeritud (vt. nationidesse kuuluvust nimestikus). Tegelikult õppijaid on tavaliselt, teatavate kõikumistega üksikutel semestritel, ca 50 - 60, kuna ülejäänud (vahelduvas koosseisus) on mitmesugustel, peamiselt majanduslikel põhjusil sunnitud õpinguid katkestama või pole veel saanud tegeliku tööga alustada. Üliõpilasi, kes on saanud luua vajalikud majanduslikud eeldused, et pühenduda ainult õppetööle (stipendiumid, eraviisilised toetused jne.) ja kes seetõttu on suutnud normaalselt läbi teha kursusi, on ca 30, ülejäänud on saanud ülespidamismurede murede tõttu ainult osaliselt tegeleda õppetööga.] Allpool esitame ülevaate õppimisvõimaluste ja töötulemuste kohta üksikute teaduskondade järgi.

1. Filosoofiateaduskond.

a) humanistlik sektsioon.

Humanistlikus sektsioonis õppivate üliõpilaste võimalused stipendiumite ja toetuste saamiseks on kõige väiksemad, mistõttu neil üliõpilastel on kõige enam tegemist majanduslike muredega ja nad pole end küllalt saanud pühendada õppetööle, mis omakorda on põhjustanud, et pole saavutatud küllaldasi õppetulemusi. Ligi 30-st üliõpilasest, kes õpivad või soovivad jätkata õpinguid humanitaaralal, mis siinse ainejaotuse järele hõlmab peale keelte, filosoofia ja ajaloo ka sotsioloogia ja rahvamajandusteaduse, ainult 1 üliõpilane saab stipendiumi (120 kr. kuus õppelaenu näol) ja kaks saavad osalist toetust, mis on ajutine ja kõigub 50 - 100 kr. vahel kuus. Ülejäänud peavad kas õppima üsna piiratud ulatuses töö kõrvalt või lahendama mõnel muul viisil oma majanduslikud küsimused. Nii töötavad mõned meesüliõpilased restoraanis nõudepesijatena mõned tunnid päevas, et saada minimaalne summa, mis vajalik ülespidamiseks ja pühendavad ülejäänud aja stuudiamile. Seejuures töötatakse suvėti kas vabrikutes või turbarabades, et muretseda riideid ja muud hädavajalikku. Õppetöös on eesti üliõpilased, niivõrd kui neil on olnud võimalusi normaalseks töötamiseks, saavutanud küllaltki häid tagajärgi. Ja isegi töö kõrvalt õppides on mitmel juhul suudetud saavutada rahuldavaid tulemusi. Uppsala Ülikooli on senini lõpetanud kaks üliõpilast fil.kand. eksamiga ja üks fil.lic. eksamiga. Üsikutel ainete järele õpitakse hum. sektsioonis kõige enam majandusteadust, keeli ja praktilist filosoofiat (sotsioloogia ja eetika).

b) loodusteaduslik sektsioon.

Loodusteadust õppivaist üliõpilasist saab ~~tahtmist~~ ainult kaks stipendiumi (120 ja 150 kr. kuus) ja üks osalist toetust. Ülejäänud 9 peavad enamuses kas piirduma osalise õppetööga või töötama, et koguda raha ja läbi teha üks või paar kursust. Osaline õppetöö teenistuse kõrval on raskendatud ja praktiliselt peaaegu võimatu obligatoorsete kursuste tõttu. Neli loodusteaduse üliõpilast on suutnud oma majandusliku olukorra lahendada tänu intensiivsele õppetööle ja erakordsetele töötulemustele ning teaduslikule kvalifikatsioonile, mille tõttu neid on võetud ülikooli teenistusse assistentidena (kaks füüsikut, üks keemik ja üks paleontoloog). Üks neist (paleontoloog) on saanud oma aine professorilt atestatsioo-

ni, (ametlikus kirjas ülikooli rektorile) milles teda tunnustatakse täiesti kvalifitseeritud teadlasena omal alal ~~kõrval~~ ja loetakse väljapaistvate põgenik-teadlaste hulka Uppsalas, vaatamata noorusele ja sellele et ta pole veel ülikooli lõpetanud. Üldiselt on loodusteaduse üliõpilaste õppetulemused olnud hääd ja mitmel juhul on suudetud kursused kiiremalt läbi töötada kui normaalselt nõuetav.

2. Arstiteaduskond.

Arstiteaduskonnas aktiivselt õppivaid üliõpilasi on 16 (nendest 5 naisüliõpil.) Ainult 2 üliõpilast on alustanud õpinguid Uppsalas, ülejäänud jätkavad Tartus alustatud tööd. Suurem osa aktiivselt õppijast saavad kas õppelaenu, stipendiumi või osalist toetust, kuna arstiteaduskonnas ei ole mõeldav õppimine töö kõrval, sest obligatoorsed kursused nõuavad täit tööaega. Nii saab õppelaenu Statens Flyktingsnämndist 5 arstiteadlast, stipendiumi Internationella Studenthjälpen i Uppsala lokaalkomiteest 4 ja samast komiteest osalist toetust (50 - 100 koonini kas perioodiliselt või ühekordselt) 3, kuna ülejäänud 4 üliõpilast on õppinud kas vanemalt saadud toetusest või oma teenistuse säästudest. Viimase grupi ebakindel majanduslik olukord on ilmselt tinginud nende üliõpilast suhteliselt väiksema edukuse, kuna ajutiselt tuleb tööd katkestada, et teenida ülespidamist. Üldiselt on arstiteadlast edasiõudmine hääd ja kohati on see olnud kiirem kui normaalselt nõuetav. Protsentuaalselt oleks pilt järgmine: 30% on suutnud läbi teha kursusi üldkokkuvõttes kiiremalt kui nõuetav, 45% on sooritanud kõik kursused normaalse ajaga, kuna 25% on pidanud leppima vähemate tulemustega. Eksamite hinded normaalse töötamise juures on olnud enamuses "med berör godkänd" (maxime sufficit). Luba arstiteaduskonna õppimiseks (Kunglig dispens) on 10 üliõpilasel, kuna ülejäänud ootavad vastuse saumist ja jätkavad seni õpinguid kokkuleppel õppejõududega. Enamus praegu õppivast arstiteadlasist asus Uppsalasse 1944/45 õppeaastal, kusjuures siis polnud ühtegi, kellel oleks olnud eksameid sooritatud rootsi "medicine kandidatexamen i" ulatuses. Järgmisel aastal oli selle eksami sooritanud juba kolm üliõpilast, käesoleva semestri lõpuks kasvab see arv kahe võrra ja kevadeks 1947 on ett näha selke arvu töötulemust 11 - 12-le. Esimesi eestlastest lõpetajaid (med.lic.) on oodata kahe aasta pärast.

3. Ultuna Põllumajandusülikool.

Ult. Põllumajandusülik., mis vastab meie põllumajandusteaduskonnale, õpib käesoleval semestril 10 eesti üliõpilast. Suurem enamus meist on alustanud õpinguid ~~juba~~ Eestis ning on nüüd jõudnud juba vanematele kursustele. Toetusi saavad agroomia üliõpilased järgmiselt: Õppelaenu 4, stipendiumi lokaalkomiteest 2, ülejäänud neli on pidanud majanduslikud küsimused lahendama muul viisil, nagu oma teenistuse säästudega, laenudega jne. Kuna töökõrval õppimine ka põllumajandusülikoolis ei ole võimalik, siis on viimased pidanud vahetevahel õpinguid katkestama, et teenida ülespidamist, mis muidugi toob kaasa õppeaja pikenenemise. Töö tulemused on üldiselt olnud hääd, ja siingi on suutnud üksikud lühendada õppeaega kursuste kiirema läbitöötamisega. Kõik kellel on olnud võimalused normaalseks õppetööks, on sooritanud tööd vähemalt normaalse ajaga. Eeloleva aasta jooksul on oodata kolm eestlast-lõpetajat põllumajandusülikoolis. Neil, kes ei saa toetust, on takistuseks majanduslikud raskused

Üldine majanduslik olukord.

Eelnenud ülevaadetes oleme muuhulgas puudutanud neid võimalusi ja viise, kuidas endale on saanud õppimiseks vajalikku ~~ainust~~ majanduslikku alust hankida need üliõpilased, kes ei saa mingisugust toetust ega stipendiumi. Seejuures, nagu selgus, tuleb neil üldiselt leppida väiksemate õppetulemustega. Teised aga, kes saavad kindlat toetust mingist abistamisasutusest, on paremas olukorras seetõttu, et nad saavad pühenduda täielikult õppetööle ja võivad enam-vähem arvestada kindla summaga igas kuus. Kui aga arvestada saadava toetuse suurust, siis on selge, et neilgi üliõpilastel ei ole majanduslikud küsimused kaugeltki täielikult lahendatud. Suur osa Uppsalas toetuse saajaid peavad leppima 120 krooniga kuus (11 üliõpilast) väiksem osa saab 150 kr. (7 üliõpilast) ja ülejäänud saavad juhuslikku toetust. Seega keskmiselt võttes peab Uppsala eesti stipendiaat elatuma 130 krooniga kuus, millest tal tuleb katta peale toidu- ja korterikulude ka igasugused juhuslikud väljaminekud ja õppekulud (raamatud, kompendiumid jne.). Seejuures on aga praegune elatismiinimum Uppsala tagasihoidlikult võttes 170 kr. üksikule inimesele, kusjuures on arvestatud ainult söök, korter ja juhuslikud hädavajalikud kulutused nagu pesupesemine, riietuse ja jalanõude remont jne. Kultuurilised vajadused, seltskondlikud kulutused ja meelelahutus ei tuleks seejuures arvesse. Seega tekib ka selle elatismiinimumi saavutamiseks ca 40 krooniline puudujääk, Osalt katsutakse seda puudujääki katta suvise teenistuse säästudega, mis aga enamal juhul jätkub ainult esimesteks kuudeks, kuna suurem osa sellest kulub rõivastuse ja jalatsite uuendamisele ja muudele ettenägematatele väljaminekutele. Nii on üliõpilane sunnitud hankima juhuslikku kõrvalteenistust, mis aga enamal juhul toob kaasa sunduslikust kursusest eemalejäämise ja väiksemad õppetulemused, mille tagajärjeks omakorda on stipendiumi või toetuse kaotamine. Sellest nõiareringist ainuke väljapääs on elatiskulude allaviimine, mida kahjuks saab teostada ainult söögi arvel. Esitatud elatismiinimumi (170 kr. kuus) juures on aga arvestatud kaks korda päevas söögimaajas söömine, seega tuleb üliõpilasel piirata teatav arv päevi ühele söögikorrale päevas, kusjuures teise söögikorra moodustab sööklaportsonist säästetud leib. Et see ei ole ainult teoreetiline arutlus, vaid sageli praktiseeritav viis, seda näitab üldine üliõpilaste kehakaalu allavõtt õppeaasta jooksul (statistilistel andmetel 5-12 kg). Samuti esineb üldiselt avitaminoosi (avaldub näit. igemete veristumises), verevaesust, ja füüsilist nõrgenemist, mille tagajärjeks on vastuvõtlikkus haigustele; eriti võib arvesse tulla tuberkuloosioht, kuna vastav iga (20 - 25 aastat) on selles suhtes eriti kriitiline. Pealegi on üsna suurel protsendil üliõpilastest sõdades säbielatud olukorrad ja pingutused jätanud tagajärgi kopsudesse. Arstitedlastel lisandub siia veel suurendatud nakkusvõimalus kokkupuudetel bakterikandjatega. Senini on saadetud sanatooriumi üks üliõpilane. Oleks hädavajalik suurendada antavaid toetusi elatusmiinimumi summani. Paremini ei ole ka olukord neil, kellel õpingud pooleli ning püüavad neid jätkata oslaiselt töötades (näit. humanitaaralade üliõpilased), neile lisandub õppetööle teenistuse raskus, mis muidugi pingutab ja sunnib tööaega lühendama ja seega sissetulekuid piirama miinimumini.

Suvine teenistus on paljudel juhtudel piiratud üsna lühikesele ajale. Nii näit on põllumajandusülikoolis suvevaheaeg ainult 1½ kuni 2 kuud, samuti on see sageli piiratud erikursuste tõttu loodudteadlastel ja arstiteadlastel. Selle tagajärjeks raske olukord rõivastuse suhtes, samuti jalanõude ja muude elatistarvete alal. Loomulikult puuduvad võimalused ka hammaste parandmiseks ning haiguste puhul on raskusi arstirohtude hankimisel.

Uppsalas 10. novembril 1946.